TT 2.10.2024

Eduskunnan talousvaliokunta
TaV@eduskunta.fi

Lausuntopyyntö: Valtioneuvoston ilmastovuosikertomus 2024

Lausunto Valtioneuvoston ilmastovuosikertomuksesta 2024, K 16/2024 vp

Kemianteollisuus ry kiittää mahdollisuudesta lausua näkemyksensä Valtioneuvoston ilmastovuosikertomuksesta 2024.

Kemianteollisuuden tavoitteena on olla luontopositiivinen ja hiilineutraali vuoteen 2045 mennessä osana omaehtoista vastuullisuusohjelmaa, Responsible Care, (lue lisää: https://www.kemianteollisuus.fi/fi/vastuullisuus/hiilineutraalikemia2045/). Tavoite ei ole helppo ja useissa aiheeseen liittyvissä selvityksissä onkin tunnistettu kriittisiä tekijöitä, joita tavoitteen saavuttaminen tulee vaatimaan niin toimintaympäristöltä kuin toimialan yrityksiltä itseltään. Selvityksien perusteella on kuitenkin selvää, että kemianteollisuuden yrityksien on mahdollista kutistaa hiilijalanjälki minimiin ja samalla kasvattaa kädenjälki todella suureksi. Toisin sanoen, kutistaa tehtaiden suorat päästöt Suomessa ja mahdollistaa samalla globaaleille asiakkaille merkittävät päästövähennykset.

Luontopositiivisen ja hiilineutraalin kemianteollisuuden saavuttaminen tulee vaatimaan massiiviset investoinnit muun muassa sähköistymiseen, sekä hiilineutraaliutta tukeviin vaihtoehtoisiin raaka-aineisiin. Tasapuolisella ja kilpailukykyisellä toimintaympäristöllä, riittävillä hiilivuotosuojilla, sekä pitkäjänteisellä ja ennakoivalla politiikalla ja kannusteilla tulee olemaan merkittävä rooli tavoitteiden saavuttamisessa. Lisäksi on tärkeää, että luvitus saadaan kuntoon Suomessa ja byrokratian määrää pyritään laskemaan.

Kemianteollisuudesta on hyvä, että ilmastovuosikertomus laaditaan vuosittain ja Suomen päästövähennyspolkua seurataan aktiivisesti, mikä mahdollistaa myös korjausliikkeiden ja politiikkakeinojen vuosittaisen tarkastelun.

Taakanjakosektorin päästökehityksestä

Kemianteollisuus kannattaa kunnianhimoisia ilmastotavoitteita, mutta politiikan tulee myös tukea luontopositiivinen hiilineutraali kemianteollisuus tiekartan toteutumista. Kemianteollisuudesta onkin huolestuttavaa, että Suomi näyttäisi olevan jäämässä taakanjakosektorin ilmastotavoitteissa jälkeen. Jakeluvelvoitteen laskeminen on osaltaan johtanut ei haluttuihin seurauksiin taakanjakosektorilla. Tämä on samalla myös heikentänyt luottamusta pitkäjänteisiin ohjauskeinoihin, joita tullaan tarvitsemaan ilmastotavoitteiden saavuttamiseksi ja etenkin uusiin raaka-aineisiin pohjautuvien tuotteiden markkinoiden luomiseksi.

Kemianteollisuudesta jakeluvelvoitetta ei olisi pitänyt lähtökohtaisesti laskea ja mikäli jakeluvelvoitteen piiriin tuodaan muita alatavoitteita kuten liikennesähkö, niin päätavoitetta tulisi nostaa entisestään. Kemianteollisuus on huolissaan, että nykyisellä kehityksellä Suomi joutuu

mahdollisesti ostamaan päästövähennysyksiköitä muilta jäsenmailta sen sijaan, että niilläkin rahoilla investoitaisiin kotimaisiin päästövähennyskohteisiin.

Raaka-ainemurros on osa kemianteollisuuden päästövähennyspolkua

Kemianteollisuuden päivitetyn ilmastotiekartan mukaan puhdas siirtymä tulee vaatimaan raaka-ainemurrosta, joka tulee vähentämään myös massiivisesti muiden toimialojen päästöjä. Lähtökohtaisesti kemianteollisuudesta kaikkia kestäviä ei-neitseellisiä fossiilisia hiilen lähteitä (biopohjaisia, kierrätettyjä ja synteettisiä) tulee suosia tulevaisuudessa. Uusia lähteitä ei tule rajoittaa vaan niihin tulee kannustaa pitkäjänteisesti ja markkinoita vaihtoehtoisiin raaka-aineisiin perustuville tuotteille tulee luoda aktiivisesti EU-tasolla. Hyviä esimerkkejä uusien vaihtoehtojen edistämiskeinoista ovat olleet esimerkiksi jakeluvelvoite ja vetytalouden edistäminen RFNBO-mandaatilla. Kannusteita tulisi kuitenkin tarkastella laajemmin EU-tasolla, jotta kemianteollisuuden siirtymä saadaan toteutumaan.

Teollisuus on tärkeää pitää kilpailukykyisenä

Kemianteollisuuden ilmastotiekartan mukaan sähkönkulutus tulee toimialallamme moninkertaistumaan nykyiseltä vajaan 6 TWh tasolta noin 20 TWh tasolle. Onkin ensiarvoisen tärkeää, että teollisuudelle taataan riittävästi ja toimitusvarmasti edullista puhdasta sähköä. Kemianteollisuuden kannalta on myös olennaisen tärkeää, että kansallinen infrastruktuuri, kuten esimerkiksi sähköverkot ovat kunnossa ja mahdollistavat riittävän kapasiteetin sähköistyvälle teollisuudelle. Samoin energiaverotuksen tulee suosia sähköä ja uusia vaihtoehtoisiin raaka-aineisiin perustuvia tuotteita.

Päästökauppasektorin päästöt ovat vähentyneet vauhdilla, mutta kunnianhimoisen ilmastopolitiikan rinnalla ei tule unohtaa riittävää päästökauppasektorin hiilivuotosuojausta. Tämä vaatii myös hyvää EU-vaikuttamista. Suomen on tärkeää huolehtia tulevissa keskusteluissa, että:

- Teollisuudelle taataan riittävä määrä maksuttomia päästöoikeuksia
- Sähköistämisen tukea jatketaan ja laajennetaan koskemaan kattavammin kemianteollisuuden paljon sähköä käyttävät tehtaat.
- Vientiin menevä tuotanto on jäämässä uudessa hiilirajamekanismissa katveeseen. Puuttuva viennin suojaaminen on korjattava EU:n tasolla.
- Lisäksi on tärkeää, että päästökaupan säännöt huomioivat tulevaisuudessa hiilidioksidin talteen ottamisen todenmukaisesti. Päästöjä ei tule lasketa kahteen kertaan ja negatiiviset päästöt tulee huomioida järjestelmässä. Laskentasäännöt ja määritelmät tulee korjata kuntoon laajemminkin EU-tason lainsäädännössä, jotta uusia raaka-ainelähteitä pystytään hyödyntämään paremmin tulevaisuudessa.

Tuomas Tikka

Kemianteollisuus ry